Ledelse i Morgen
Tidsskrift for pædagogisk ledelse

Nr. 7 • April 2020 • 23. årgang • Tema: Social ulighed – konsekvenser og indsatsområder

Lighed – eller bare social retfærdighed?

Af Andreas Rasch-Christensen, forsknings- og udviklingschef, VIA University College

I skrivende stund er de danske dagtilbud og skoler i en genåbningsfase. I næste nummer af *Ledelse i Morgen* ser vi nærmere på kriseledelse i nødsituationer. På det tidspunkt vil endnu flere børn og unge mennesker formodentlig skulle genfinde deres dagligdag i vuggestuer, børnehaver og skoler, og følgelig er det velvalgt at kaste et lys på, hvordan man griber opgaven an ledelsesmæssigt. Velvidende at den situation, vi befinder os i, er ganske unik.

I dette nummer vender vi blikket mod en af de helt store drøftelser i uddannelsesdebatten: ulighed. Begrebet ulighed forbindes måske traditionelt mest med venstrefløjens fokus på økonomisk omfordeling. I de senere år har nogle argumenteret for begrebet social (u)retfærdighed, der primært er kulturelt betinget. Veluddannede får hyppigere henvisninger til speciallæger, selvom ydelsen er gratis. De spiser sundere og drikker mindre, og uddannelsessystemet favoriserer den kulturelle elite og dens afkom, fordi man skal kunne knække bestemte akademiske koder. Man kan godt have en relativt stor økonomisk lighed, uden at det nødvendigvis omsættes til lighed i sundhed og uddannelse.

Vi kæmper fortsat med at bryde den negative sociale arv eller understøtte social mobilitet, som det også benævnes. Ressourcesvage grupper halter fortsat bagefter i uddannelsessystemet eller falder helt ud. Som følge heraf begrænses deres livsmuligheder. Det seneste tiltag i forhold til at give børn de bedste forudsætninger er de tidlige indsatser. Rent samfundsøkonomisk viser de tidlige indsatser sig mere betydningsfulde, end hvis der først sættes ind senere, men hvad gode tidlige indsatser så består af, er der fortsat stor uenighed omkring. Derfor giver det god mening at fokusere på ulighed – eller hvordan man nu vil benævne det – og finde gode ledelsesmæssige greb om håndteringen af det. Det behøver langt fra kun eller primært at være på et helt overordnet niveau, som det her er skitseret, og dette nummers artikler ser netop på temaet ud fra mangfoldige perspektiver og cases.

Niels Ploug beskriver, hvordan den familiære baggrund fortsat spiller en (for stor) rolle for børn og unges uddannelse. Det er som nævnt en velkendt problemstilling, men findes der nye veje at håndtere den på? Christine Kvist peger på en meget konkret og samtidig meget skræmmende årsag til ulighed, nemlig seksuelle overgreb. Måske et af de vanskeligste forhold få øje på, så hvordan sætterne lederne dette på dagsordenen og hjælper til at mindske eller helt eliminere lighedsbarrieren? Signild Vallgårda ser i sin artikel på social ulighed i sundhed. Ulighed kan identificeres helt tilbage på fosterstadiet, hvor man allerede fra fødslen er bagud grundet sine forældres livsstil.

Hvad enten vi nu vælger at kalde det en ambition om lighed eller social retfærdighed, har vi kæmpet med det i mange år. Ledelserne spiller som i mange andre forhold også en vigtig rolle her, og ideen med dette nummer af *Ledelse i Morgen* er først og fremmest at give dig et indblik i de forskellige ansigter, uligheden kan antage, og hvad du som leder og menneske skal være opmærksom på. Derfor er artiklerne undtagelsesvis heller ikke som sådan handleanvisende eller udelukkende lederrettede, da ulighed vedrører os alle.

God læselyst.

► Indhold

Kantinedame-økonomi: Hvorfor det gør lige så ondt at føle sig fattig som at være fattig
Af Keith Payne
Denne artikel ser nærmere på, hvordan ulighed former og påvirker vores verden. Kan vi få en bedre forståelse for, hvad der ligger bag ulighedens ideologiske skillelinjer, og hvad følelsen af ulighed egentlig gør ved os som individer og som samfund, bliver det nemmere for at os at sætte ind over for den. **2**

Lighed gennem uddannelse: En kompliceret ledelsesmæssig opgave
Af Niels Ploug
Denne artikel ser på, hvilken rolle både familie og samfund spiller i forhold til at give alle børn og unge muligheden for at få en ungdomsuddannelse. Trods de bedste intentioner hos politikere, undervisere og ledere om det modsatte er uddannelse i Danmark nemlig stadig i for høj grad forbeholdt dem, der har veluddannede forældre. **7**

Tør vi stoppe seksuelle overgreb på børn? Tør vi lade være?
Af Christine Kvist
En af de sværeste uligheder at få øje på i vores samfund er seksuelle overgreb på børn. Denne artikel beskriver de udfordringer og problematikker, det fører med sig at sætte fokus på seksuelle overgreb, og vejleder i, hvad du som leder helt konkret kan gøre for at stoppe seksuelle overgreb på børn. **11**

"Fortiden er skrevet ind i kroppen": Om social ulighed i sundhed
Af Signild Vallgårda
Denne artikel kommer med bud på, hvor vi som samfund og individer kan sætte ind og skabe mere lighed i sundhed. For hvad gør vi ved, at nogle samfundsgrupper med ringere levevilkår har større sygelighed og dødelighed? En indsats over for børn i skoler og daginstitutioner kunne være det, der gør en forskel. **15**

Den psykologiske kontrakt i MUS-samtalen
Af Asbjørn Molly og Trille Frodelund Lykke
Denne artikel udfolder begrebet "den psykologiske kontrakt" og argumentere for, hvorfor den er et fundamentalt element i den gode MUS-praksis. For hvorfor ikke bruge MUS-samtalen til at opdatere den gensidige forpligtelse mellem leder og medarbejder: Hvad er det, vi kan og skal forvente af hinanden for at lykkes bedst muligt med at bidrage til organisations virke? **18**

Dafolo